

FORTIDSMINNEFORENINGEN

VESTFOLD AVDELING

Larvik kommune
Postboks 2020,
3255 Larvik

Tønsberg 12. november 2009

KLAGE PÅ LARVIK KOMMUNES VEDTAK: NORDGATA 2 - (HELGEROA GAMLE SKOLE) - BRUKSENDRING FRA SKOLE TIL BYGG MED 3 LEILIGHETER, SAMT OPPFØRING AV TILBYGG, GBNR. – TILLATELSE TIL OPPFØRING AV TILBYGG. GBNR. 4085/35

Fortidsminneforeningen viser til klage av 05.11.09 på Larvik kommune, Planutvalgets vedtak om å tillate oppføring av tilbygg på sydfasaden og vinduer på taket til Helgeroa gamle skole, Nordgata 2. Vi ettersender her som varslet utdyping og begrunnelse av klagen. Fortidsminneforeningen mener tiltaket strider vesentlig mot reguleringsplanens formål og bestemmelser. Det er verken søkt om dispensasjon eller forelått omregulering. Vi viser til Formål V Spesialområder § 11 Bevaringsverdige bygninger. §§ 1,2 og 3, samt til bestemmelsene §§ 11.2 og 11.3. Vi viser også til Plan og bygningsloven §§ 7 og 92, tredje ledd.

Fortidsminneforeningens klagegrunnlag

Planens formål er å bevare de arkitektoniske verdiene i området, gi rammer for vern og utvikling og hindre inngrep som er i motstrid til kulturminnevernet. Bestemmelsen § 11.2 fastslår at *”bestående bebyggelse skal bevares.* § 11.3 fastslår at ombygging og tilbygg *”skal skje under hensynstagen til bygningens eget særpreg.”*

Fortidsminneforeningen viser også til Plan og bygningslovens §§7, første ledd og 92 tredje ledd. PBL § 92 tredje ledd fastslår at *”kommunen skal påse at arkitektoniske og historiske verdier opprettholdes dersom det er mulig”*. PBLs dispensasjonsparagraf fastslår at det må ligge til grunn en overvekt av gode grunner dersom et tiltak skal dispenseres. I dette tilfellet har ikke Planutvalget dispensert etter Plan og bygningslovens § 7, men forutsetter å ha truffet sitt vedtak med hjemmel i gjeldende plan. Etter Fortidsminneforeningens oppfatning strider vedtaket vesentlig mot gjeldende plan. Fortidsminneforeningen mener derfor Planutvalgets vedtak er ugyldig.

Sakshistorie

Det er søkt om endring av bygningens fasade mot sør, blant annet i form av oppføring av utvendig trapperom utført som glassveranda i sveitserstil. Tiltakshaver hevder at fasadeendringen vil falle inn i et nærmiljø der sveitserstilen med glassverandaer allerede er etablert og mener dette er et positivt argument for å tillate tiltaket.

I sak 4085/35 innstilte rådmannen på at tilbygg mot sør ikke godkjennes. Fylkeskommunen er forespurt og innvendte at tiltaket fremstilt på innsendte tegninger i for stor grad endrer bygningens karakter. Fylkeskommunen mener også at ved å tilføre glassveranda og takvinduer på sørsiden vil man ikke bare fjerne bygningens særpreg som en tidligere skolebygning, men den foreslåtte glassverandaen vil også fremstå som svært dominant da dette

Side 1 av 3

FORTIDSMINNEFORENINGEN VESTFOLD AVDELING

er en bygning med andre proporsjoner enn et bolighus. I planutvalget ble det fremmet et alternativt forslag som bl.a. innebar: ”Godkjenning av tiltak: I medhold av Plan- og bygningsloven (Pbl) § 95a, jf. § 93 godkjennes søknad om rammetillatelse datert 29.5.09 for bruksendring til bolig med 3 boenheter (ikke 4) på gbnr.4085/35 på følgende vilkår: 1. Tiltaket godkjennes som omsøkt.. 2. Det forutsettes at tekniske forskrifter i forhold til rømning, brann, energi med mer blir etterkommet. 3. Eventuelle eldre/originalt bygningsdetaljer (takstein, panel og vinduer) må bevares. og vedtaket ble 3 mot 2 stemmer godkjent som omsøkt.” Forslaget ble vedtatt med tre mot to stemmer.

Fortidsminneforeningens begrunnelse for å klage på Planutvalgets vedtak.

Fortidsminneforeningen viser til at formålet fastslår at bygninger i planområdet skal bevares og at forvaltningen av verneverdiene ikke skal skje i motstrid til kulturminnevernet. Larvik kommune har ikke egen kulturminnevern ekspertise. Vi går da ut fra at bestemmelsen må vise til fylkeskommunen som rådgivende organ for kulturminnevern og regional kulturminnemyndighet.

Fylkeskommunens vurdering av saken bør derfor tillegges avgjørende vekt. Vi minner om at det er fylkeskommunen på regionalt nivå som er kulturminnemyndighet og iht. Plan og bygningsloven skal gi råd til kommunene. Riksantikvaren er overordnet faglig organ på nasjonalt nivå. Fylkeskommunen har uttalt seg klart mot det godkjente tiltaket.

Reguleringsplanens bestemmelser § 11.3 fastslår at ombygging og tilbygg ”skal skje under hensynstagen til bygningens eget særpreg.” Bygningens særpreg er i utgangspunktet - som historisk bruksmessig og arkitektonisk forutsetning - definert ved dens historiske bruk som skolebygning. Bygningens plan og eksteriør gjenspeiler skolefunksjonen. Skoler har generelt ikke glassverandaer da glassverandaer tilhører villafunksjonen som har et helt annet innhold som gjenspeiler seg i og forutsetter villabebyggelsens arkitektoniske uttrykk.

Fortidsminneforeningen viser også til at kommunen iht. Plan og bygningslovens § 92, tredje ledd skal sørge for at arkitektoniske og historiske verdier ivaretas dersom det er mulig. Det er vanskelig å se at arkitektoniske og historiske verdier ikke skulle være mulig å ivareta i denne saken. Saken dreier seg heller om i hvilken grad endringer skal tillates i motstrid til planformål og bestemmelser for å maksimere eierens utnyttelse av bygningen.

Fortidsminneforeningens vurdering skolebygninger som byggeskikk/type.

Leidulf Mydland skriver i artikkelen ”skolehusene” Fortidsvern 1-2007: ”I tidsrommet 1860-1920 ble det bygget nærmere 4600 skolehus, og det utviklet seg etter hvert en egen gjenkjennelig skolehusarkitektur.”

I tidsskriftet ”Den norske folkeskole” skrev A. M. Feragen i 1861 at skolene måtte være lyse, luftige og romslige av hensyn til elevenes og lærernes helse. Det ble angitt krav til romvolum og antall vinduer. Arkitekt Thøger Binneballe laget tegninger til skolehus på landet. Det ble anbefalt at vinduene plasseres på den sydligste vegg. Binneballes tegninger er preget av nøkternhet i formen, men rikdom i detaljeringen. Helt frem til 1929 inneholdt statlige rundskriv lite nytt om skolenes utforming.

I perioden 1860 til 90 var det lite som skilte oppførte landsens skolebygg fra hverandre i for eksempel Suldal. Etter 1900 forenkles preget enda mer. I den grad sveitserstildecor fikk gjennomslag på landsens skolebygninger dreide det seg om profilert panel, takutspring, taksperrer og andre detaljer. En glassveranda på et skolebygg fra ”sveitsertiden” vil være et markant fremmedelement som ikke har noen rot i denne typen byggeskikk og arkitektur.

Både villaer og skoler kan være utført i sveitserstil uten at det derfor skulle være noen grunn til å oppheve det arkitektoniske og/eller byggeskikkpregede forskjellige særpreg ved

FORTIDSMINNEFORENINGEN VESTFOLD AVDELING

disse to typene bygninger. Skolebygninger ble bygget for fellesskapets regning og fikk derfor når det dreide seg om lokal småskalabebyggelse et enda mer nødtørftig preg enn forutsatt i statlige anbefalinger. Nøkterne fasader og store vinduer er regelen. Bygger man en glassveranda på en skolebygning vil den uvergelig miste sitt preg av å være skole og anta preg av å være en privat villa oppført med helt andre brukshensyn for øyet. At villaer og skoler deler visse stilmessige grunntrekk innenfor den samme historiske perioden er naturlig og leder ikke til funksjonsforveksling.

Fortidsminneforeningens konklusjon

Planutvalgets vedtak leder til forvansking av den historiske lesbarheten i arkitektonisk og bruksmessig forstand. Tiltaket vil derfor tappe lokalsamfunnet Helgeroa for en sentral del av lokalsamfunnets felles hukommelse. Skoler er bygninger som betyr mye for mange mennesker fordi svært mange har slekt og forfedre som gjennom skolegang i formende år er preget av livet i og rundt slike fellesskapsbygninger. Slike bygninger er historiske ankerfester for lokal selvbevissthet.

Både bevaringsplanens formål og bestemmelser er klart innrettet på å hindre at lokalsamfunnet skal miste karakteristiske bygningssærpreget slik det bla. er uttrykt gjennom Helgeroa gamle skole. At bestemmelsen viser til bygningens egen spesifikke historie og særpreget som det som skal bevares burde gjøre denne saken enkel å forvalte. Fortidsminneforeningen ber derfor Planutvalget omgjøre sitt vedtak om å tillate oppføring av takvinduer og glassveranda på Helgeroa gamle skole.

For styret
Fortidsminneforeningen Vestfold avdeling

Ragnar Kristensen
leder

Vedlegg: Mydland: Skolehusene (PDF av artikkel i Fortidsvern)

Kopi: Vestfold fylkeskommune